

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 5. De Decano.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

§. IV.

De Præposito.

I. **M**ultùm Ecclesia Germanica ab aliis dilcrepat, tum in ritibus, tum maximè in titulis, & dignitatibus. Præpositi enim in ecclesiis Cathedralibus apud nos summa est auctoritas, & immunitas, cum alibi omnes ferè, qui præfunt eo nomine gaudeant etiam apud Regulares, & Monachos: quanquam Mosconio teste, l. 1. Par. 1. c. 14. ex c. dudum de elect. præpositura officium ecclesiasticum sit, requirens ordinem presbyteratus. Lancelot. l. 1. tit. 14. Azor II. l. 3. c. 18. Q. 1. Filiuc. in Append. Tract. 41. c. 1. n. 30. Manrique Q. 41. n. 1. & 2. Directorium Octavii Frangipani pag. 153.

II. Nullum in jure Canonico titulum extare de Præposito observavit Azor II. lo. cit. eius tamen non rarò mentionem fieri in responsis Romanorum pontificum fatetur. Addit, in ecclesiis Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ Personatum, ac Dignitatem habere: alicubi etiam iurisdictionem, & curam animarum, eò quòd toti Canonorum Collegio præsit. Vltimum hoc de qua Germaniæ parte, & quo sensu verum sit, minimè liquet. Econtrario Reginaldus l. 30. tit. 1. Sect. 3. notat in omnibus ferè Galliæ ecclesijs consuetudinem obtinere, ut Decanus habeat iurisdictionem in Capitulum seu Collegium Canonorum: in ecclesijs verò Germaniæ non Decanum, sed Præpositum esse caput Collegij Canonorum. Melius dicitur esse supra, vel extra Capitulum, ut Præfectum bonorum temporalium, & reddituum, quorum ipsi cura & administratio com-

mittitur. c. Vt primicerius unic. de off. Primicerii. Tholos. l. 15. c. 18 Pacianus l. 1. l. 2. c. 27. Seb. Casar de eccles. hierarch. q. 1. proœm. F. Erh. VVinheim in Sacratio Agrippina p. 32.

III. Illud minimè obscurum est, in superiore Germaniâ, si non omnibus, certè plerisque ecclesijs cathedralibus, & collegiatis Præpositos nullam animarum curam vel interiorem iurisdictionem habere: quamvis alicubi in locum Abbatum vel Priorum conventualium successerint, ut exempla docent, & annotatum est à Reginaldo l. cit. Meritò igitur, & verè Oeconomus vocatur, qui proventus ecclesiasticos administret l. 1. feud. tit. 1. c. Vt Abbates de ar. & qual. ord. Rebuff. in Comm. ad l. 124. de verb. sign. Galganet & Cunha ap. Barb. in cap. cit. Item in cap. Vt primicerius de off. Primicerii,

§. V.

De Decano.

I. **D**ecani nomen hoc tempore non tantùm in ecclesia, & Monasterijs, sed Academicis quoque usitatum est, non habitâ ratione numeri, quamvis à Denario ortum videatur. Illi tribuitur, qui Capitulo præest, uti caput cleri in ecclesia Cathedrali, vel Collegiata. Vnde Sacerdotij ordinem habeat necesse est. c. 1. & 2. dist. 60. Cardinales quoque suum Decanum habent, & Auditores Rotæ. Honorabilior Decanus est in Capella summi Pontificis propter ministerium, quod vocatur Mitra. Decanum Civitatisensem cum Archipresbytero eundem esse, docet Angelus & Mosconius. Tholos. l. 15. c. 4. nu. 6. Barb. de Canon. c. 4. n. 31.

II. Iure communi non est dignitas, sed speciali

speciali per consuetudinem, ubi ea prævaluit, quemadmodum in nostris Germaniæ ecclesiis cernimus, in quibus Cathedralis ecclesiæ, Decanus excepto Præposito præcipuum locum, potestatem & auctoritatem habet. In ecclesijs ferè omnibus Galliæ consuetudinem vigere, ut Decanus habeat iurisdictionem in Collegiū seu Capitulum Canicorum auctor est *Reginald l. 30. tr. 1. c. 3. Barb. l. cit. Fill. Append. Tr. 41. c. 1. Tuschus Concl. 60.* Quæ consuetudo etiam in Germania præsertim superiore obtinuit.

III. Officium Decani quale sit, in corpore iuris nullibi exprimitur, nec titulus extat, nisi sub alio nomine. Sola consuetudo docet, iurisdictionē habere in clerum sibi subjectum, vel omnium totius urbis, aut diocesis, vel majoris tantum quia locum Archidiaconi & Archipresbyteri tenet. ut *Card. Tuschus notat Concl. 60.* Si potestate excommunicandi utitur ut num. 5. videbimus dicendum est, iurisdictionem ordinariam habere, saltem ex usu & consuetudine. *Innoc. in c. 1. de Archipr. Azor II. l. 3. cap. 13.* Neque animarum cura vacabit, cum toti Canonicorum Collegio præsit. *6. Dudum de præbend. Card. Tuschus lo. cit.*

IV. Ad Decanum cathedralis Ecclesiæ pertinet Primò Ordinate processiones intra & extra urbem absente episcopo, ut Congregatio Card. declaravit in quadam Placentinâ 19. May. An 1607. Secundò choro psallentium Horas canonicas præ esse, signum inchoandi dare, & exeundi de choro, absentes & delinquentes punire. Tertiò ut tempestivè & decore cultus divinus peragatur, attendere. Denique patrisfamilias instar, curam templi chori, & officiorum omnium habere. Ex quibus li-

quet, ea, quæ Archipresbytero, & Cantori in iure committuntur, ad Decanum consuetudine, aut Statutis particularibus derivata esse.

V. An iurisdictionem fori externi habeat, ut excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententiam ferre queat, in ambiguo est? Iure communi & universè certum est, non habere, sed episcopis ea potestas præcipuè reservatur, & quibusdam majoribus Prælati, ut supra Tit. 3. §. 3. num. X. diximus: in multis ecclesijs tamen per consuetudinem videtur eam usurpare. Nam in *c. Dilectis de appellat.* indicatur, Decanum, de quo ibi agitur, sacris interdiciere potuisse, Et in *c. Dilecto de sent. excomm. in 6.* Decanus quidam excommunicationis pœnam irrogare potuit. Item in *c. irrefragabili. §. Excessus. de off. Iudic. ordinarii in 6.* Canonicorum Collegium, cui Decanus præerat, sacris interdiciere civitati. Quæ omnia docent, iurisdictionem prædictam si non jure, quod nobis huc usque ignotum, saltem consuetudine competere *Az. l. cit. Notat insuper Barbosa Tract. de Canonicis & dignitatib. c. 6. & ad c. 12. Sess. 24. Conc. Tr. num. 8.* nullo Concilii Trid. decreto statutum esse, ut qui Decanatum consequi velit, necessariò sit Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, aut jure Canonico, ut rescripsit. *Sacra Congregatio Concilii Archiepiscopo Hispalensi, teste Nicolao Garzia de benef. Par. 7. c. 7. nu. 43. Zerola in Praxi Par. 1. V. Canonica §. 2. in fine. Aloys. Riccius Decis. 248. n. 5.*

VI. Ob quam curam & administrationem, quæ per se gravis & molesta duplici in plerisque ecclesijs præbenda (imo triplici in quibusdam,) Decanus fruitur: distributionum quoq; & oblationum duas

partes

partes capit. Alicubi simul Officialis munere fungitur & causas matrimoniales iudicat & delinquentes in eo genere punit. *V. Statuta Synodalia Bambergensis ecclesia an. 1491. publicata. Item Eystetensia an. 1488. edita, in quibus pag. 8. §. Quod parochiales. Vfurarum & Decimarum cognitio & iudicium Officiali tribuitur. Insuper de Decanis ruralibus ibidem præcipitur, ut initio receptionis suæ iurent, vel promittant obedientiam & fidelitatem episcopo, observationem statutorum Synodaliū ac consuetudinū: curam denique & vigilantiam ut subiecti illis plebani vitam instituant ordini & statui suo conformem. De hisce ruralibus Decanis *V. Mosconium l. 1. Par. 116. 13. Director. eccles. Frangipanii pag. 192. Anton. Cucchum l. 1. tit. 17. ci. fin.**

§. VI.

De Primicerio, seu Cantore.

Primicerius generatim loquendo, dicitur ille, qui in quocunque ordine primum locum tenet. *In Novella Const. 8. sæpe nominatur Notariorum primicerius, id est, primus Notarius. Item primicerius fabricæ l. 2. C. De fabriensibus l. 11. Primicerius domesticorum, protectorū, equitum l. 2. & l. ult. C. De domest. & protect. Primicerius mensorum l. 1. C. de mens. scrib. l. 12. Primicerius in officio præsectorum pratorio apud Veget. l. 2. c. 21. Primicerius exceptorum, Primicerius Singulariorum, Augustalium, Seriniorum, deputatorum, Sacri cubiculi, legionum, defensorum. Dicitur etiam primicerius Cardinalium. Primicerio proximus vocabatur Secundicerius, huic proximus Tertiocerius, & sic*

deinceps. *Luitprandus de reb. per Europam gestis. Præcius in Lex. Anton. Cucchus l. 1. Inst. tit. 18.*

II. In libro Romani ordinis, ut refertur *tit. 25. l. 1. Decretalium* Primicerius idem cum Cantorum præside numeratur, cuius officium sit lectiones Diaconis tradere, illis in docendo præesse. Alicubi eundem esse cum Magistro cærimoniarum tradit *Mosconius l. 1. Pa. 1. c. 16.* Sic nuncupari volunt, quod in cerâ, seu tabellâ ceratâ psallentium primo loco signatus esset. Originem seu institutionem inde fluxisse, quod olim in Ecclesia Cathedrali Cantorum schola esset, qui horarias preces & officiū divinum cantando celebrarent. Illi scholæ qui præerat Primicerius seu primus cantor audiebat. *Barb. de Canon. c. 9. Reginald. l. 30. Tract. 3. c. 3. n. 50.*

III. Munus primicerij à jure præscriptum est, docere Diaconos, & alios Clericos cantandi formam, eis lectiones pro matutino assignare, modum canendi in choro pro solemnitate, & tempore ordinare *c. un. de off. primicerij*: ex quo aliqui cum Reginaldo colligunt, clericos ad cantum destinatos lectione sacrorum librorum & optimis moribus à Primicerio imbuendos esse: quod verum puto, si limitatè intelligatur, quantum videlicet canendi disciplina, & chori decentia exigit. Plenius ita describit *Valenzuel apud Barb. Primicerii ministerium ad cælestes laudes, & cultus divini augmentum ordinatur, & ipsi incumbit regimen omnium divinorum officiorum intra, & extra chorum, in quibus ipsi etiam Decano præest. Ipse acolathos & reliquos ecclesiæ inferioris gradus ministros ad divina dirigit officia, canendi, & legendi hymnos, psalmodiana*